

ต่างความคิด-ต่างอุดมการณ์

ก้องเกียรติ ภูณัทภัทรการ

บรรณาธิการมีโอกาสเข้าร่วมในกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์แพทยศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ของราชบัณฑิตยสถาน ได้รับความรู้แตกฉานด้านภาษาและศัพท์แพทยศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องด้วยกรรมการในคณะประกอบด้วยบุคลากรต่างวัย ต่างสถาบัน และที่สำคัญต่างอุดมการณ์ในแนวคิด ดังนั้นในการประชุมทุกครั้ง จึงมีการอภิปรายค่อนข้างเนิ่นนานก่อนลงมติ ซึ่งเชื่อว่าไม่เอกฉันท์นักในความต้องการของกรรมการทุกท่าน แต่ต้องจำยอมตามเสียงข้างมาก หรือตามคำวินิจฉัยของประธานกรรมการ

กรอบงานของคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย *การบัญญัติศัพท์ และอธิบายศัพท์ตามแบบพจนานุกรม* ซึ่งแตกต่างจากการจัดทำสารานุกรม

หลักการบัญญัติศัพท์ใช้วิธีของราชบัณฑิตยสถาน โดยคิดว่า หากมีคำที่ใช้กันอยู่แล้ว และที่ประชุมเห็นว่าเหมาะสมก็ใช้คำเดิม ในกรณีที่ต้องผูกคำขึ้นใหม่ให้คิดใช้คำไทยก่อน ต่อเมื่อหากำไทยที่เหมาะสมไม่ได้ จึงหาคำจากภาษาบาลีและสันสกฤต หรือท้ายที่สุดหากไม่สามารถบัญญัติเป็นภาษาไทยได้ ก็ให้ใช้วิธีทับศัพท์

- คำที่ผูกขึ้นจากคำไทย ให้มีจำนวนคำสั้นที่สุด และไม่ใช้รูปพหูพจน์โดยไม่จำเป็น เพื่อให้คำศัพท์สั้นกะทัดรัด ไม่เป็นคำนิยามศัพท์

- ศัพท์ที่ผูกขึ้นจากคำบาลีและสันสกฤต ใช้คำขยายประกอบหน้าคำนาม ซึ่งแตกต่างจากการสมาสหรือสนธิตามหลักไวยากรณ์ไทย

- การทับศัพท์ คือ การเขียนศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยโดยวิธี *ถ่ายเสียง* หรือ *ถอดอักษร* เช่น thyroid เป็น ไทรอยด์ (ถ่ายเสียง) หรือ ธัยรอยด์ (ถอดอักษร), chromatoplasm เป็น โครมาโทพลาซึม (ถ่ายเสียง) หรือ โชมราโทพลาสม (ถอดอักษร) ; คำทับศัพท์บางคำอาจได้ใช้กันจนเคยชินเป็นคำไทยไปแล้ว ก็อาจต้องใช้เป็นคำที่ได้รับการโอนเป็นไทยแล้ว เช่น ฟุตบอล, รักบี้

ถึงแม้ได้มีหลักการเป็นมันเหมะดังกล่าวกว่าแล้วนั้น ยังมีข้อโต้แย้งเสมอในที่ประชุม โดยแนวคิดและอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิธีการทับศัพท์ระหว่างฝ่ายถ่ายเสียงกับฝ่ายถอดอักษร และระหว่างคำที่ให้ความหมายกำกวม เช่น spinal fluid เป็น *สารน้ำไขสันหลัง* กับ *สารน้ำหล่อไขสันหลัง*, epiglottis เป็น *ฝากล่องเสียง* กับ *ฝาปิดกล่องเสียง*